

Neurologi Markku Partinen:

Narkolepsiarypäs ei ole pelkkä sattuma

■ Suomessa on vuoden sisällä sairastunut narkolepsiaan poikkeuksellisen monta lasta. Epäiltyjä tapauksia on jo yli 40. Yli 30 lapsen diagnoosi on tähän mennessä saatu varmistettua. Tutkijat selvittävät parhaillaan syytä sumaan.

Arja-Leena Paavola

”Narkolepsiatapausten määrä on normaaliin verrattuna jo yli kymmenkertainen, joten sitä on vaikea selittää vain sattumalla”, sanoo neurologi, dosentti **Markku Partinen**, joka toimii Helsingin uniklinikan tutkimusjohtajana.

Narkolepsiaan sairastuu Suomessa tavallisesti keskimäärin kolme alle 16-vuotiaasta lasta vuodessa.

Kaikkien tänä vuonna diagnosoitujen lasten oireet ovat Partisen mukaan alkaneet vuoden 2009 joulukuussa tai keväällä 2010.

Asiantuntijat tutkivat nyt, mikä voisi selittää sairastumisryppään eli mitä aiemmista vuosista poikkeavaa Suomessa on tapahtunut viime syksynä tai talvena.

Narkolepsia on immunologinen aivosairaus, joka on yhteydessä tiettyyn HLA-kudostyyppiin. Kaikilta tähän mennessä diagnosoituilta lapsilta on todettu sama kudostyyppi ja siitä johtuva geneettinen alttius sairastumiseen.

Partisen mukaan sairastumisten taustalla voi olla jokin immunologinen ärsyke, joka on herättänyt geneettisen alttiuden tautiin. Sairauden puhjettua aivojen hypokretiinisolut alkavat tuhoutua.

”Erilaisia ympäristötekijöitä ovat tietysti sikainfluenssaepidemia ja myös siihen liittynyt rokotekampanja. Toisaalta on selvitettävä muun muassa tavallisen kausi-influenssan ja streptokokki-infektioiden osuus asiaan”, Partinen listaa.

”Edelleen viime talvena esiintyi myös muun muassa enterovirusta. Kylmiä ja runsaslumisia talvia on ollut ennenkin, joten se tuskin selittää tällaista ryväästymää.”

Ehkä monen tekijän summa

Narkolepsian oireita ovat tahaton nukahtelu sekä katapleksia eli lihasvoiman yllättävä pettäminen, joka liittyy tunne-

reaktioihin. Parantavaa hoitoa tautiin ei ole, mutta käytössä on oireita korjaavia lääkkeitä.

Lähes kaikilla tänä vuonna sairastuneilla lapsilla narkolepsiaoireet ovat alkaneet sikainfluenssarokotuksen jälkeen. Tämä viittaa siihen, että rokotuksella voisi olla jokin osuus sairastumisten taustalla.

Mahdollista on kuitenkin myös, että sairauden on laukaissut kokonaan muu tekijä, joka vain on sattunut samaan aikaan rokotuksen kanssa. Tekijä voisi olla esimerkiksi tietämättä jo sairastettu sikainfluenssa, jokin muu virustauti tai streptokokki-infektio.

”Sikainfluenssa tuskin selittää kaikkea. Sitä nimittäin on esiintynyt kaikissa maissa. Narkolepsiatapauksia taas on ilmennyt erityisesti Ruotsissa ja Suomessa, joissa molemmissa on ollut käytössä tehosteaineella ryyditetty rokote. Muuhun rokotteeseen ei ole liittynyt vastavia ongelmia”, Partinen huomauttaa.

Suomessa käytetyn Pandemix-rokotteen tehosteaine on AS03-adjuvanti.

”Sen sisältämä skvaleeni tehostaa immunitietin kehitystä. Toivottiin, että skvaleenin avulla saavutetaan yhdellä rokotuskerralla riittävän tehokas suoja sikainfluenssaa vastaan”, Partinen selvittää syytä apuaineen käyttämiselle rokotuksessa.

Ainakaan adjuvantti yksinään ei Partisen mielestä kuitenkaan ole selitys sairastumisille.

”Mutta kenties rokote oli liian voimakas alttiisgeenit omaaville lapsille ja kenties rokotaminen ajoittui epäonnisesti samaan aikaan, kun maassa jo oli myös

Scanstockphoto

Narkolepsian aiheuttama unikohtaus saattaa yllättää kesken puhumisen, syömisen tai vaikka kävelemisen.

sikainfluenssaepidemia ja muita virus-epidemioita”, Partinen pohtii. □

Kirjoittaja on vapaa toimittaja. arjaleena.paavola@gmail.com